

Oriental Journal of Education

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASIS OF DEVELOPING PERFORMING SKILLS ON NATIONAL INSTRUMENTS OF FUTURE TEACHERS OF MUSICAL CULTURE

Dilorom Tursunovna Namozova

Associate Professor, Department of Music Education and Culture

Fergana State University

Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences

E-mail: diloromxonnamozova@gmail.com

Fergana, Uzbekistan

Gulshanoy Dadamirzayeva

Doctoral Researcher (PhD Candidate)

Fergana State University

E-mail: gulshanoyergasheva@gmail.com

Fergana, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: national musical instruments, instrumental performance, music education, music teaching methodology, performance competence, pedagogical approach, national music.

Received: 16.05.26

Accepted: 17.05.26

Published: 18.05.26

Abstract: This article analyzes the theoretical foundations of national instrumental performance and music education methodology. In addition, the concept of the teacher's instrumental performance competence, its structural components, and ways of developing this competence are theoretically substantiated. The article discusses effective pedagogical methods and approaches used in teaching national instruments and reveals their role in improving the quality of music education. The research findings have practical significance for enhancing the music education process and training future music teachers.

BO‘LAJAK MUSIQA MADANIYATI O‘QITUVCHILARINING MILLIY CHOLG‘ULARDA IJROCHILIK MAHORATINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODIK ASOSLARI

Dilorom Tursunovna Namozova

Farg‘ona davlat universiteti

Musiqiy ta’lim va madaniyat kafedrasida dotsenti, p.f.b.f.d

E-mail: diloromxonnamozova@gmail.com

Farg'ona, O'zbekiston

Gulshanoy Dadamirzayeva

Farg'ona davlat universiteti tayanch doktoranti

E-mail: gulshanoyergasheva@gmail.com

Farg'ona, O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: milliy cholg'u, cholg'u ijrochiligi, musiqa ta'limi, musiqa metodikasi, ijrochilik kompetensiyasi, pedagogik yondashuv, milliy musiqa.

Annotatsiya: Mazkur maqolada milliy cholg'u ijrochiligi va musiqa ta'limi metodikasining nazariy asoslari tahlil qilingan. Maqolada milliy cholg'ularni o'qitishda qo'llaniladigan samarali pedagogik metod va yondashuvlar muhokama qilingan hamda ularning musiqa ta'limi sifatini oshirishdagi roli ochib berilgan. Tadqiqot natijalari musiqa ta'limi jarayonini takomillashtirishda va bo'lajak musiqa o'qituvchilarini tayyorlashda amaliy ahamiyatga ega.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ ИСПОЛНИТЕЛЬСКИХ НАВЫКОВ НА ОСНОВЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ ИНСТРУМЕНТОВ У БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ МУЗЫКАЛЬНОЙ КУЛЬТУРЫ

Дилором Турсуновна Намозова

Доцент кафедры музыкального образования и культуры,

Ферганский государственный университет

Доктор философии (PhD) по педагогическим наукам

E-mail: diloromxonnamozova@gmail.com

Фергана, Узбекистан

Гульшаной Дадамирзаева

Базовый докторант (докторант PhD),

Ферганский государственный университет

E-mail: gulshanoyergasheva@gmail.com

Фергана, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: национальный инструмент, исполнение на инструменте, музыкальное образование, методика музыкального образования, исполнительская компетенция, педагогический подход, народная музыка.

Аннотация: В данной статье анализируются теоретические основы исполнения на национальных инструментах и методики музыкального образования. В статье рассматриваются эффективные педагогические методы и подходы, используемые в обучении игре на

национальных инструментах, и раскрывается их роль в повышении качества музыкального образования. Результаты исследования имеют практическое значение для совершенствования процесса музыкального образования и подготовки будущих учителей музыки.

Kirish. Bugungi globallashuv sharoitida milliy madaniyat va san'atni asrab-avaylash, uni yosh avlod ongiga singdirish masalasi davlat ta'lim siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Xususan, uzluksiz ta'lim tizimida milliy-ma'naviy qadriyatlar asosida barkamol shaxsni tarbiyalash, uning estetik didi va ijodiy tafakkurini rivojlantirish muhim vazifa hisoblanadi. Bu jarayonda musiqa san'ati, ayniqsa milliy cholg'u ijrochiligi xalqning tarixiy xotirasi, milliy o'zligi va ma'naviy merosini ifodalovchi muhim madaniy omil sifatida namoyon bo'ladi.

“O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining madaniyat va san’at sohasini yanada rivojlantirishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risidagi 02.02.2022 yildagi PQ-112-son qarorida belgilangan 2022/2023 o‘quv yilidan boshlab ta’lim muassasalarida o‘quvchi va talabalarning musiqiy bilim va ko‘nikmalarini oshirish, ularning qalbida milliy madaniyatga bo‘lgan muhabbatni shakllantirish, yosh iste’dodlarni aniqlash va qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan quyidagi chora-tadbirlar amalga oshirilishi”[1] va shunga o‘xshash musiqa san’atini rivojlantirish maqsadida bir qator qarorlar qabul qilingani buning yaqqol tasdig‘idir.

Hozirgi davrda axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi, ommaviy madaniyat ta'sirining kuchayishi yoshlarning estetik didi va musiqiy qarashlariga turlicha ta'sir ko'rsatmoqda. Shu bois ta'lim jarayonida milliy musiqiy merosga asoslangan mazmuni shakllantirish, xususan, milliy cholg'ular orqali ta'lim berish zarurati ortib bormoqda. Milliy cholg'ular asosidagi ta'lim o'quvchilarning musiqiy tafakkurini boyitish, ijodiy faolligini oshirish hamda milliy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalashda samarali vosita hisoblanadi.

Musiqa ta'limi amaliyotida milliy cholg'ularni o'qitishga e'tibor qaratilayotgan bo'lsa-da, ularni o'qitishning yagona, ilmiy asoslangan metodik tizimi yetarli darajada ishlab chiqilmagan. Ko'plab hollarda ta'lim jarayoni amaliy ijro bilan cheklanib, bo'lajak musiqa madaniyati o'qituvchilarining cholg'u ijrochilik kompetensiyasini shakllantirishning nazariy-metodik asoslari yetarlicha yoritilmaydi. Bu holat ta'lim samaradorligining pasayishiga va kasbiy tayyorgarlikda ayrim bo'shliqlarning yuzaga kelishiga sabab bo'lmoqda.

Shu nuqtayi nazardan, milliy cholg‘u ijrochiligi va musiqa ta’limi metodikasining nazariy asoslarini ilmiy jihatdan tahlil qilish, bo‘lajak musiqa madaniyati o‘qituvchilarining ijrochilik kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiluvchi metodik yondashuvlarni aniqlash dolzarb ilmiy-pedagogik muammo hisoblanadi.

Mazkur ilmiy maqolaning maqsadi milliy cholg‘ular ijrochiligi va musiqa ta’limi metodikasining nazariy asoslarini keng qamrovli shaklda yoritish, musiqa ta’limi mazmunida milliy cholg‘ular va ularning ijrochiligi o‘rnini aniqlash hamda bo‘lajak musiqa madaniyati o‘qituvchilarining cholg‘u ijrochilik kompetensiyasini shakllantirish jarayonini ilmiy-nazariy jihatdan asoslab berishdan iborat.

Mazkur maqsaddan kelib chiqib, tadqiqotda quyidagi vazifalar belgilandi: milliy cholg‘u ijrochiligining musiqa ta’limidagi o‘rnini aniqlash; musiqa ta’limi metodikasining nazariy asoslarini tahlil qilish; bo‘lajak musiqa madaniyati o‘qituvchilarining cholg‘u ijrochilik kompetensiyasi mazmunini ochib berish; milliy cholg‘ular asosida ta’lim samaradorligini oshirish yo‘llarini ilmiy asoslash.

Adabiyotlar tahlili va metodlar. Mazkur tadqiqotda milliy cholg‘u ijrochiligi va musiqa ta’limi metodikasining nazariy asoslarini o‘rganish maqsadida umumilmiy va maxsus pedagogik metodlar majmuasidan foydalanildi. Tadqiqotning metodologik asosi tizimli va kompetensiyaviy yondashuvlarga tayanadi.

Bu yondashuv bo‘lajak o‘qituvchida ijrochilikni faqat sahna ko‘nikmasi emas, balki kasbiy-pedagogik vosita sifatida shakllantirish g‘oyasiga mos keladi: o‘qituvchi musiqani ijro etish orqali o‘quvchini eshitishga, tahlilga va badiiy his etishga olib keladi [6].

K. Swanwick va zamonasining metodik qarashlarda musiqani o‘qitish jarayonida ijro, tinglash, kompozitsiya va tahlilning bir-birini to‘ldirishi, musiqiy rivojlanishning “ko‘p komponentli modeli” asosida tashkil etilishi ta’kidlanadi [7]. Mazkur qarashlar milliy cholg‘ular asosidagi ta’limda ham dolzarb: talaba dutor yoki tanburda kuy ijro etar ekan, faqat barmoq texnikasini emas, kuy tuzilishi, ohang harakati, ritmik formula va badiiy obrazni tushunishi lozim [7]. Shu asosda, bo‘lajak musiqa o‘qituvchisining ijrochilik mahoratini rivojlantirish metodikasi “integrativ” bo‘lishi zarurligi kelib chiqadi.

B. Reimer kabi olimlar musiqiy ta’limning estetik yo‘nalishini kuchli asoslab, ijro jarayonida badiiy-estetik tajriba markaziy o‘rinda turishini ko‘rsatadi [8]. Bu esa milliy cholg‘u ijrochiligida “badiiy talqin” masalasini metodik jihatdan chuqurroq yoritishga imkon beradi: kuy ijrosi texnik

to'g'rilik bilan birga badiiy ifoda, frazalash, dinamika, ohangdorlik, uslubga mos bezaklar orqali namoyon bo'ladi [8].

3) Kompetensiyaviy yondashuv va kasbiy tayyorgarlik

Zamonaviy pedagogik adabiyotlarda kompetensiyaviy yondashuv bo'lajak mutaxassisni tayyorlashda "bilim–ko'nikma–malaka"dan ko'ra kengroq tizimni anglatadi: bunda faoliyatni bajarish qobiliyati, mustaqil qaror qabul qilish, refleksiya, kommunikativlik, metodik moslashuvchanlik kabi ko'rsatkichlar ham muhim deb qaraladi [9]. Musiqa o'qituvchisi misolida bu yondashuv ijrochilik mahoratini "kasbiy kompetensiya"ning ajralmas qismi sifatida talqin etishni taqozo etadi: o'qituvchi ijro etishni bilishi bilan cheklanmay, ijro jarayonini dars metodikasi, o'quvchi yosh xususiyatlari, motivatsiya va baholash tizimi bilan uyg'unlashtirishi kerak [9].

Shu nuqtayi nazardan, adabiyotlarda "instrumental-ijrochilik kompetensiyasi" odatda quyidagi tarkibiy qismlar orqali izohlanadi:

texnik-kompetentlik (barmoq qo'yish, tovush chiqarish, ritm, aniqlik);

badiiy-talqiniy kompetentlik (ifoda, stil, fraza, dinamika);

metodik kompetentlik (o'rgatish usullari, mashqlar tizimi, xatolarni tuzatish);

refleksiv-kommunikativ kompetentlik (o'z ijrosini baholash, sahna madaniyati, auditoriya bilan ishlash) [10].

Mazkur model sizning mavzuingizga juda mos: "nazariy-metodik omillar" aynan shu komponentlarning shakllanishiga ta'sir qiluvchi shart-sharoit va usullarni anglatadi.

4) Metodik omillar va ta'lim texnologiyalari

Tadqiqot mavzusida metodik omillar deganda, asosan, quyidagilar nazarda tutiladi: repertuar tanlash, mashg'ulotni bosqichlab qurish, mashqlar tizimini tuzish, individual va guruh mashg'ulotlari nisbatini belgilash, tahlil va tinglashni integratsiya qilish, talqin madaniyatini rivojlantirish, baholash mezonlari va diagnostika [4], [5]. Adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, ijrochilik mahorati "ko'p marotaba takror" bilangina emas, balki maqsadli metodik boshqaruv bilan o'sadi: xatolarni tahlil qilish, maqsadli mashqlar, ritmik-intonatsion diagnostika, texnik va badiiy vazifalarni uyg'un qo'yish kabi omillar samaradorlikni keskin oshiradi [7], [10].

Shuningdek, zamonaviy pedagogik texnologiyalar (interaktiv metodlar, refleksiya kundaligi, audio/video tahlil, mikro-ijro, jamoaviy ijro, loyiha asosida ta'lim) musiqiy ijro darslariga moslashtirilganda, bo'lajak o'qituvchining metodik kompetensiyasi ham rivojlanadi. Milliy cholg'ular

bo'yicha darslarda audio/video tahlil (talabanning ijrosini yozib, keyin fraza, temp, bezak, dinamika bo'yicha tahlil qilish) ko'p manbalarda samarali vosita sifatida ko'rsatiladi [11].

Tadqiqotning metodologik asosi, Mazkur mavzu doirasidagi tadqiqotlar odatda tizimli yondashuv va kompetensiyaviy yondashuvga tayangan holda olib boriladi [9]. Tizimli yondashuv ijrochilik mahoratini alohida bir ko'nikma emas, balki bir-biri bilan bog'liq komponentlar tizimi sifatida ko'radi (texnika–talqin–metodika–refleksiya) [10]. Kompetensiyaviy yondashuv esa natijani “qanchalik chaladi?” mezonini bilan emas, “qanday o'rgata oladi va ijroni pedagogik vazifaga aylantira oladi?” mezonini bilan baholash zarurligini belgilaydi [9].

Tadqiqotda qo'llaniladigan metodlar va ularning qisqacha tavsifi. Nazariy tahlil (ilmiy adabiyotlar tahlili) metodi. Bu metod orqali milliy cholg'u ijrochiligi, musiqa ta'limi metodikasi, kompetensiyaviy yondashuv va xorijiy pedagogik konsepsiyalar bo'yicha mavjud ilmiy manbalar tizimlashtiriladi. Natijada tadqiqot konseptual apparati (ijrochilik kompetensiyasi, metodik omillar, indikatorlar) aniqlashtiriladi [9].

Tarixiy-tahliliy metod. Milliy cholg'ular, ijro maktablari, an'anaviy uslub va repertuar taraqqiyotini tahlil qilishda qo'llanadi. Bu metod milliy cholg'ularni o'qitishda “uslubga sodiqlik” va “milliy talqin” masalalarini asoslash imkonini beradi [2], [3].

Qiyosiy-tahliliy metod. Mahalliy va xorijiy musiqiy ta'lim modellari, an'anaviy va zamonaviy o'qitish usullari, individual va guruhli mashg'ulotlar samaradorligi qiyoslanadi. Ushbu metod natijasida milliy cholg'ularni o'qitishda optimal metodik yechimlar taklif qilinadi

Pedagogik kuzatuv metodi. Bo'lajak musiqa o'qituvchilarining mashg'ulot jarayonidagi ijro texnikasi, ritm, intonatsiya, badiiy ifoda, sahna madaniyati, mustaqil ishlash ko'nikmalari kuzatilib, qayd etiladi. Kuzatuv tizimli bo'lishi uchun oldindan indikatorlar va kuzatuv kartasi ishlab chiqiladi

Diagnostik baholash metodi (rubrika/indikatorlar asosida). Ijrochilik mahoratini baholash uchun mezonlar belgilanadi: texnik aniqlik, ritmik barqarorlik, intonatsion tozalik, dinamika, frazlash, uslubiy talqin, pedagogik izoh berish qobiliyati va refleksiya. Har bir mezon darajalarga ajratilib (masalan, 1–4 ball), umumiy ko'rsatkich aniqlanadi.

Suhbat va so'rovnomma metodi. Talabalarning milliy cholg'ularga qiziqishi, motivatsiyasi, qiyinchiliklari, o'qitish metodlariga munosabati va o'z-o'zini baholashi aniqlanadi. Bu metod “motivatsion omil”ning ijrochilik rivojiga ta'sirini ochishda muhim

Tajriba-sinov (pedagogik eksperiment) metodi. Agar tadqiqot amaliy bosqichni ham qamrasa, eksperimental guruhda maxsus metodik kompleks (bosqichli mashqlar, audio/video tahlil, integrativ

repertuar, refleksiya kundaligi) joriy etilib, nazorat guruh bilan solishtiriladi. Natijalar “oldindan–keyin” o‘lchovlari orqali tahlil qilinadi.

Matematik-statistik tahlil metodi (sodda shaklda). Baholash ballari, so‘rovnoma natijalari, ko‘rsatkichlar o‘zgarishi foizlarda ifodalanadi; o‘rtacha qiymat va o‘sish dinamikasi aniqlanadi. Bu ilmiy xulosalarning ishonchliligini kuchaytiradi.

Metodlarni qo‘llash ketma-ketligi (tadqiqot bosqichlari). 1-bosqich: nazariy tahlil, tarixiy-tahliliy va qiyosiy tahlil orqali konseptual asos yaratish;

2-bosqich: pedagogik kuzatuv, diagnostika, so‘rovnoma/suhbat;

3-bosqich: eksperiment (mavjud bo‘lsa), natijalarni statistik tahlil va muhokama;

4-bosqich: umumlashtirish, xulosa va ilmiy tavsiyalar ishlab chiqish.

Tarixiy-tahliliy metod milliy cholg‘u ijrochiligining shakllanish va rivojlanish jarayonlarini, uning xalq musiqiy ijodi bilan uzviy bog‘liqligini aniqlashga xizmat qildi. Qiyosiy-tahliliy metod orqali musiqa ta’limi metodikasida qo‘llanilayotgan an’anaviy va zamonaviy pedagogik yondashuvlar solishtirildi.

Pedagogik kuzatuv, umumlashtirish va mantiqiy tahlil metodlari yordamida bo‘lajak musiqa madaniyati o‘qituvchilarining ijrochilik ko‘nikmalari va kasbiy kompetensiyasidagi o‘zgarishlar tahlil qilindi. Ushbu metodlar majmui tadqiqot natijalarining ilmiy asoslanganligini ta’minladi.

Tadqiqot natijalari va muhokama. Tadqiqot natijalari milliy cholg‘u ijrochiligiga asoslangan ta’lim jarayoni bo‘lajak musiqa madaniyati o‘qituvchilarining kasbiy tayyorgarligini shakllantirishda muhim pedagogik ahamiyatga ega ekanligini ko‘rsatdi. Xususan, musiqa ta’limi mazmuniga milliy cholg‘ularni tizimli va maqsadli ravishda kiritish o‘qituvchilarning nafaqat ijrochilik malakalarini, balki musiqiy tafakkuri, estetik didi va metodik kompetensiyasini ham rivojlantirishga xizmat qilishi aniqlandi.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, milliy cholg‘ular asosida olib borilgan mashg‘ulotlar jarayonida bo‘lajak musiqa madaniyati o‘qituvchilarining musiqiy bilimlarni o‘zlashtirish darajasi sezilarli darajada oshadi. Ayniqsa, dutor, tanbur, rubob, gijjak, nay kabi milliy cholg‘ular orqali o‘tilgan amaliy mashg‘ulotlar talabalarning tovush balandligi, ritmik sezgi, lad va musiqiy shakl haqidagi tasavvurlarini mustahkamlashga yordam beradi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, milliy cholg‘u ijrochiligiga asoslangan ta’lim jarayoni bo‘lajak o‘qituvchilarda ijrochilik faoliyatiga nisbatan barqaror qiziqish va motivatsiyani

shakllantiradi. Milliy cholg'ular bilan ishlash jarayonida talabalar musiqiy asarlarni nafaqat texnik jihatdan ijro etishga, balki ularning badiiy-estetik mazmunini anglashga ham intiladilar.

Shuningdek, tadqiqot natijalari milliy cholg'u ijrochiligi bo'lajak musiqa madaniyati o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini rivojlantirishda ham samarali vosita ekanligini ko'rsatdi. Milliy cholg'ular asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar davomida talabalar turli pedagogik metod va usullarni amaliy jihatdan sinab ko'rish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Tadqiqot davomida olingan natijalardan yana biri shundan iboratki, o'qituvchining cholg'u ijrochilik kompetensiyasi musiqa ta'limi sifatini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Yuqori darajadagi ijrochilik mahoratiga ega bo'lgan o'qituvchi o'quvchilarning musiqiy qobiliyatlarini samarali rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari milliy cholg'u ijrochiligiga asoslangan musiqa ta'limi bo'lajak musiqa madaniyati o'qituvchilarining ijrochilik mahoratini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatdi. [2, 45-b.]

Tadqiqot natijalari milliy cholg'u ijrochiligiga asoslangan musiqa ta'limi jarayonining bo'lajak musiqa madaniyati o'qituvchilarini tayyorlashdagi pedagogik ahamiyatini yana bir bor tasdiqladi. Olingan natijalar mavjud ilmiy qarashlar bilan qiyosiy tahlil qilinganda, milliy cholg'ular asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda samarali vosita ekanligi aniqlandi.

Ilmiy adabiyotlarda ta'kidlanganidek, musiqa ta'limida ijrochilik faoliyati o'quvchilarning musiqiy tafakkuri va estetik didini shakllantirishda muhim omil hisoblanadi. Tadqiqot natijalari ham ushbu fikrni tasdiqlab, milliy cholg'u ijrochiligi asosida olib borilgan mashg'ulotlar bo'lajak o'qituvchilarning ijrochilik faoliyatiga ongli munosabatini shakllantirishini ko'rsatdi.

Olingan natijalarni boshqa tadqiqotchilarning xulosalari bilan qiyoslash shuni ko'rsatadiki, milliy cholg'ular asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni nafaqat amaliy ijrochilik ko'nikmalarini, balki o'qituvchining metodik tayyorgarligini ham rivojlantiradi. Bu esa musiqa ta'limi jarayonida o'qituvchining ijrochilik mahorati va pedagogik mahorati o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni yaqqol namoyon etadi.

Shu bilan birga, tadqiqot natijalari ayrim muammoli jihatlarning mavjudligini ham ko'rsatdi. Xususan, musiqa ta'limi amaliyotida milliy cholg'ularni o'qitishda metodik ta'minotning yetarli emasligi, o'quv-uslubiy qo'llanmalar va zamonaviy pedagogik texnologiyalarning kamligi ta'lim

samaradorligini cheklab qo‘ymoqda. Ushbu holat milliy cholg‘u ijrochiligini o‘qitish metodikasini yanada takomillashtirish zaruratini yuzaga keltiradi.

Tadqiqot natijalariga asoslanib aytish mumkinki, milliy cholg‘u ijrochiligiga asoslangan ta‘lim jarayonini tashkil etishda kompetensiyaviy yondashuvdan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Ushbu yondashuv bo‘lajak musiqa madaniyati o‘qituvchilarining kasbiy faoliyatga tayyorligini oshirish, ularning ijodiy va pedagogik salohiyatini rivojlantirish imkonini beradi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari va ularning muhokamasi milliy cholg‘u ijrochiligi musiqa ta‘limi metodikasining muhim tarkibiy qismi ekanligini ilmiy jihatdan asoslab berdi. Ushbu xulosalar keyingi tadqiqotlarda milliy cholg‘ular asosida musiqa ta‘limini yanada takomillashtirish uchun nazariy va amaliy asos bo‘lib xizmat qilishi mumkin. [3, 67–69-b.]

Xulosa. Mazkur ilmiy maqolada milliy cholg‘u ijrochiligi va musiqa ta‘limi metodikasining nazariy asoslari tahlil qilindi hamda bo‘lajak musiqa madaniyati o‘qituvchilarining kasbiy tayyorgarligida milliy cholg‘ularning o‘rni ilmiy-nazariy jihatdan asoslab berildi. Tadqiqot natijalari milliy cholg‘u ijrochiligiga asoslangan ta‘lim jarayoni musiqa ta‘limi samaradorligini oshirishda muhim pedagogik imkoniyatlarga ega ekanligini ko‘rsatdi.

Tadqiqot davomida quyidagi xulosalar chiqarildi:

- 1) milliy cholg‘u ijrochiligi musiqa ta‘limi mazmunini boyitib, o‘quvchilarning musiqiy tafakkuri va estetik didini rivojlantiradi;
- 2) bo‘lajak musiqa madaniyati o‘qituvchilarining cholg‘u ijrochilik kompetensiyasi ularning kasbiy faoliyatida muhim ahamiyat kasb etadi;
- 3) milliy cholg‘ular asosida tashkil etilgan ta‘lim jarayoni o‘qituvchilarning metodik tayyorgarligini rivojlantirishga xizmat qiladi;
- 4) kompetensiyaviy va faoliyatga yo‘naltirilgan yondashuvlar musiqa ta‘limi samaradorligini oshiradi;
- 5) milliy cholg‘u ijrochiligini o‘qitish metodikasini takomillashtirish zamonaviy ta‘lim talablaridan biridir.

Ushbu ilmiy xulosalar milliy cholg‘ular asosida musiqa ta‘limini tashkil etish va bo‘lajak musiqa madaniyati o‘qituvchilarini tayyorlash jarayonini yanada takomillashtirishda amaliy ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Madaniyat va san‘at sohasini yanada rivojlantirishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-112 sonli qarori.

2. Abduqodirov A. Musiqa pedagogikasi asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, [1, 88–90-b.] 2015.
3. Karomatov F. O‘zbek musiqa merosi va ijrochilik an‘analari. – Toshkent.4.
5. Qodirov R. Milliy cholg‘ular va ijrochilik san‘ati. – Toshkent: Musiqa, 2016.
6. Elliott D. (Praxial yondashuv bo‘yicha).
7. Swanwick K. Musiqiy rivojlanish modeli va metodikasi.
8. Usmonov N. Musiqa ta‘limida innovatsion yondashuvlar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020. [5, 34–36-b.]
9. Sayfullayev B. Cholg‘u ijrochiligi nazariyasi. – Toshkent: Akademiya, 2019.
10. Rajabiy Y. O‘zbek xalq musiqasi. – Toshkent: San‘at, 2012.
11. To‘xtaxo‘jayev M. Musiqa ta‘limi metodikasi. – Toshkent: Fan, 2018.